

Марина Ребрина,
аспірантка кафедри технологічної освіти,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова,
Київ, Україна,
380991012381m@gmail.com

Науковий керівник:
Голіяд Ірина Семенівна,
кандидат педагогічних наук, доцент, старший дослідник,
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»,
Київ, Україна,
goliyad-ktnk@ukr.net

ПІСЛЯДИПЛОМНА ОСВІТА ТА ПРОФЕСІЙНІ СПІЛЬНОТИ ЯК ЧИННИКИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ТЕХНОЛОГІЙ У КЛАСТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Підготовка майбутнього вчителя технологій у сучасних умовах потребує нових підходів, що враховують як розвиток цифрових інструментів, так і появу інноваційних освітніх форматів. Традиційні форми професійної підготовки виявляються недостатніми для формування компетентного педагога, здатного працювати зі здобувачами в умовах швидкої технологічної та соціальної динаміки. Важливим чинником у цьому процесі стає кластерне освітнє середовище, яке об'єднує інституції формальної та післядипломної педагогічної освіти, професійні спільноти й цифрові платформи [3].

Хоча післядипломна освіта традиційно орієнтована на вчителів-практиків, вона дедалі більше впливає й на підготовку майбутніх педагогів. Це проявляється у таких напрямках як трансплантація інновацій, персоналізація навчальних траєкторій й інтеграція досвіду практиків. Зокрема, нові методики, апробовані в системі післядипломної освіти, інтегруються у програми підготовки майбутніх учителів. Здобувачі освіти можуть долучатися до курсів підвищення кваліфікації ще під час навчання в університеті, а також інтеграція досвіду практиків через спільні семінари та майстер-класи з педагогами, які вже пройшли післядипломну підготовку. Таким чином, післядипломна освіта стає платформою обміну інноваційними практиками, що безпосередньо збагачують процес підготовки здобувачів.

Майбутній учитель технологій має бути носієм професійних знань й активним учасником педагогічної спільноти. Це забезпечує професійну ідентифікацію: здобувачі відчувають себе частиною ширшої професійної групи; доступ до сучасних практик через онлайн-мережі педагогів, спільні цифрові ресурси та бази методичних розробок. І ключовим є формування навичок співпраці шляхом активної участі у колективних проєктах і ініціативах. Майбутні педагоги вчаться працювати у горизонтальних мережах. Професійні спільноти виступають своєрідними «школами соціального становлення» педагога, де набуваються теоретичні знання, практичні вміння, цінності, культура взаємодії та відповідальність за професію.

У сучасних умовах цифрова трансформація виступає одним із провідних чинників, що визначають якість та ефективність підготовки майбутнього вчителя технологій. Вона охоплює різноманітні напрями і створює нові можливості для інтеграції інновацій у педагогічну практику. Насамперед мова йде про використання інноваційних цифрових платформ як для навчання так і для співпраці, що забезпечує швидкий обмін досвідом між викладачами та студентами, відкривається доступ до освітнього контенту, з'являється можливість організовувати дистанційне та змішане навчання на якісно новому рівні.

Важливу роль у цифровому середовищі відіграють STEM- та FabLab-центри. Це сучасні інноваційні лабораторії в кластерному середовищі, де майбутні вчителі технологій отримують практичний досвід роботи з новими матеріалами, обладнанням і методиками. Тут відбувається апробація сучасних технологій, формуються вміння працювати з цифровим і технічним інструментарієм, розвивається здатність впроваджувати науково обґрунтовані

інновації в освітній процес. Не менш значущим є використання інструментів освітнього моделювання, серед яких віртуальна та доповнена реальність, технології 3D-друку, симулятори виробничих процесів. Вони дозволяють студентам відтворювати навчальні ситуації, максимально наближені до реальної професійної діяльності вчителя технологій. Це сприяє формуванню практичних навичок, розвитку критичного мислення, уміння ухвалювати рішення в умовах змодельованих виробничих й освітніх завдань [1].

Цифрова трансформація охоплює і сферу оцінювання набутих знань, умінь та навичок. Використання сучасних сервісів, таких як Plickers, Kahoot, Classtime, забезпечує якісно новий рівень моніторингу результатів навчання [2]. Майбутній учитель технологій набуває досвіду застосування цифрових інструментів для діагностики знань, організації інтерактивного контролю та аналізу навчальних досягнень здобувачів. Це формує важливі професійні компетентності, необхідні в умовах цифрової освітньої школи.

Цифрова трансформація кластерного середовища не обмежується лише модернізацією освітніх інструментів. Вона змінює сам підхід до підготовки майбутнього вчителя технологій, розширює простір його професійних можливостей, створює умови для поєднання теоретичного навчання з інноваційною практикою та сприяє становленню педагога нового покоління, здатного діяти в умовах цифрової культури й інформаційного суспільства.

Взаємодія інституцій післядипломної педагогічної освіти, професійних спільнот і закладів вищої освіти у межах освітньо-наукового кластеру створює єдиний освітній простір, де:

- майбутній учитель технологій отримує доступ до ресурсів і досвіду професійних педагогів;
- інститути післядипломної освіти залучають здобувачів освіти до інноваційних практик;
- професійні спільноти виступають «каталізаторами» змін, забезпечуючи швидке впровадження нових ідей в освітній процес.

Ця синергія сприяє появі нової моделі підготовки сучасного педагога, яка ґрунтується на постійному діалозі між досвідом і новаторством, академічною наукою і практикою, формальною і неформальною освітою.

Висновки. Підготовка майбутнього вчителя технологій у кластерному середовищі передбачає активне залучення післядипломної освіти та професійних спільнот як чинників цифрової трансформації. Така взаємодія створює умови для формування інноваційного педагога, здатного до постійного навчання, інтеграції сучасних технологій у власну практику та розвитку освітнього середовища. У перспективі саме кластерний підхід стає ключовим механізмом інтеграції різних освітніх суб'єктів у єдину цифрову екосистему професійного зростання педагога.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Голяд І., Тропіна М. Трансформація освіти: інноваційно-освітній кластер як каталізатор розвитку висококваліфікованих фахівців технологічного профілю / розділ монографії: *Багаторівнева система підготовки педагогів профільного і професійного навчання в умовах освітньо-науково-виробничого кластера* / за ред. Л. В. Сліпчишин. [Електронне видання]. К.: УДУ імені Михайла Драгоманова. 2025. – 436 с. С. 8-45.
https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/48060/Bahatorivneva%20systema%20pidhotovky%20pedahohiv_1.pdf?sequence=3&isAllowed=y (дата звернення 20.08.2025)
2. Голяд Р. Автоматизація перевірки набутих знань здобувачів освіти за допомогою сервісу PLICKERS. European Conference. The XXXIII International Scientific and Practical Conference «Peculiarities of the organization of human activity in the environment», ст. 142-144.
<https://eu-conf.com/en/events/peculiarities-of-the-organization-of-human-activity-in-the-environment> (дата звернення 22.08.2025)
3. Dubovyk O., Kolisnyk-Humeniuk J., Holiiad I. Multi-level system of training and formation of professional education teachers of a new type: global experience. *Culturology, upbringing and education as components of pedagogical and philological activity: collective*

monograph / *Stadnyk V.* – etc. International Science Group. – Boston : Primedia eLaunch, 2024. pp. 241–283.

<https://isg-konf.com/uk/culturology-upbringing-and-education-as-components-of-pedagogical-and-philological-activity/> (дата звернення 25.08.2025)